

.. sfeer ..

Relax, het is herfst

Tekst Wilma Tjalsma-Smits – Fotografie Hovenierscentrum De Briellaerd

De herfst is vaak het startsein om buiten aan de slag te gaan. “Doe maar niet”, vertelt Willem van den Brink van Hovenierscentrum De Briellaerd. “Dat is beter voor dier en plant en genieten voor de tuinliefhebber.”

*“Als de dagen korter worden,
gebeurt er veel in de natuur,
maar doe ik zo min mogelijk”*

WILLEM VAN DEN BRINK, TUINEXPERT

GENIETEN!

Het blad gaat op de composthoop of in de kliko, net als alle uitgebloeide bloemen en het snoeisel van hagen, struiken en bomen. De tuin is ‘herfstklaar’ en ligt er weer netjes bij, hoor je als er niets meer te zien is van het uitbundige seizoen dat eraan voorafging. Jammer. Want juist in de herfst is er veel leven in de tuin. Helemaal als je er zo min mogelijk in opruimt. Er komen vogels langs voor besjes, de uitgebloeide bloemen – met name de holle stengels – zijn voor bijen een heerlijke plek om de winter door te komen en de egel zoekt een overwinteringsplek tussen het blad dat achter in de borders ligt. En wij mogen genieten van alle kleurpracht die de herfsttuin biedt. Want vanaf september krijgen herfstkleuren de overhand en valt er veel te genieten in de tuin. En niet alleen van de prachtige rood- en geeltinten, ook van de structuren en bladvormen. Zowel op de momenten met herfstdauw en spinnenwebben in de ochtend, als bij een fraaie zonsondergang.

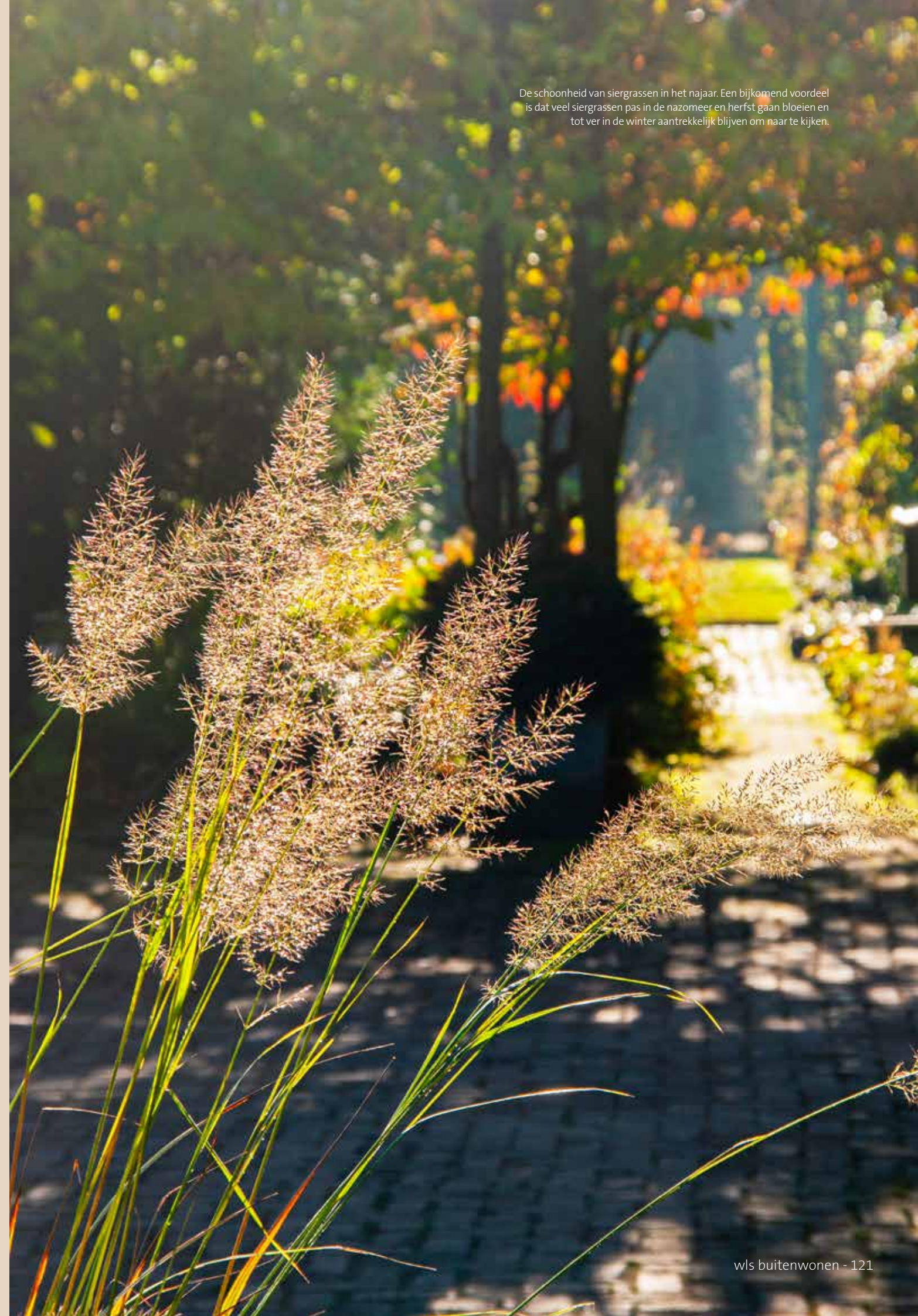
EGEL, MEREL EN SLAK

Volgens Willem van den Brink, oprichter van Hovenierscentrum De Briellaerd in Barneveld (NL), is het najaar de tijd waarin je kunt zien dat mensen ver van de natuur af staan. “Zodra de eerste vaste planten afsterven, komen de snoeischaars, harken en de bladblazer tevoorschijn. De tuin moet netjes en mooi geharkt de winter in. Terwijl een tuin, waarin een egel zich thuis voelt en waar een merel slakken en ander voedsel kan vinden tussen de dode plantenresten veel leuker is. Laat daarom wat blad liggen en knip niet iedere afgestorven bloemstengel weg. De dieren in je tuin zijn je er dankbaar voor!”

S.V.P. NIETS DOEN

“De paden schoonhouden en ook de eerste tien centimeter van de borders en verder: zoveel mogelijk van je tuin afblijven”, zo luidt het advies van Willem. De herfst is een van zijn favoriete seizoenen vertelt hij, terwijl we twee tuinstoelen bij elkaar hebben gescharreld en ergens in een weelderig bloeiende tuinkamer van De Briellaerd gaan zitten. “Iedereen zou planten moeten hebben die een lange tijd hun blad behouden, daarmee krijg je kleur in de tuin. Als de zon in de herfst lager staat en het fragiele zonlicht schijnt op zo’n plant ... dat is onbeschrijflijk mooi.” De koningsvaren is volgens Willem zo’n plant. “Die is in de herfst en in de eerste winterse maanden nog helemaal geel, met name na drie uur als de vroege avondzon erop schijnt. De koningsvaren zorgt dan echt voor verdieping in je tuin.”

De schoonheid van siergrassen in het najaar. Een bijkomend voordeel is dat veel siergrassen pas in de nazomer en herfst gaan bloeien en tot ver in de winter aantrekkelijk blijven om naar te kijken.

Verkleurd blad staat niet alleen prachtig aan de boom. Ook op de grond zorgt het voor mooie tafereelen. Willem raadt dan ook aan om niet alles onmiddellijk op te ruimen.

“Laat wat blad liggen en knip niet iedere afgestorven bloemstengel af, de dieren zijn je er dankbaar voor”

WILLEM VAN DEN BRINK, TUINEXPERT

FRAAI KLEURENDE BOMEN

“Een fraaie boom voor de herfsttuin is de tupeloboom (*Nyssa sylvatica*). Die heeft zeer opvallende herfstverkleuring van geel- en oranje- tot bijna fluorescerende roodtinten. En na de uitbundige bloei komen de prachtige blauwe bessen, waar veel vogelsoorten verzot op zijn. Een andere boom die opvalt vanwege z'n herfsttint, is de Japanse notenboom, de Ginkgo. In de herfst verkleurt het blad van de Ginkgo opvallend goudgeel en gelijktijdig verschijnen de vruchten. Een bijkomend voordeel is dat deze Japanse notenboom niet hoeft te worden gesnoeid. Bomen en heesters kunnen in de herfst de hoofdrol weer overnemen van de bloeiende planten. Zo trakteert bijvoorbeeld de esdoorn (*Acer*) je op geelgroen tot karmozijnrood verkleurend blad. Een spektakel om te zien.”

DUBBEL FEEST

Maar ook qua planten is er meer dan genoeg moois te krijgen voor de najaarstuin, vertelt Willem: “Kijk maar eens naar de *Aconitum carmichaelii*, ook wel bekend als de monnikskap. De bloei van deze plant is karakteristiek blauw en valt in de periode september, oktober en november. Het

is een prachtige plant in combinatie met de koningsvaren. Wanneer deze laatste z'n bruingle teint krijgt en je dan het fraaie blauw van de *Aconitum* erbij ziet, dan is het dubbel feest!”

SCHEMERGELUK

In de herfst, vertelt Willem, doet hij het liefst niets of zo min mogelijk. “Snoeien doe ik mondjesmaat. Ik snoei een boom in vorm als er takken in de weg zitten, maar niet te rigoureuus. En je moet snoeien hé, niet knippen!” De snoeitip van deze expert is: ‘photoshop’ in je hoofd vooraf hoe je wilt dat de boom eruitziet en ga dan pas aan de slag. “Ik ga meestal op Nieuwjaarsdag echt aan het werk in de tuin, dat vind ik een mooie dag om weer te starten. In de herfst ben ik het liefst na mijn werk, zo rond een uur of zeven 's avonds, nog even in de tuin. Als het schemert, is het zo mooi. Als de dagen korter worden, gebeurt er veel in de natuur, maar doe ik zo min mogelijk. Je moet de herfst in de tuin een beetje zien als de herfst van je leven. Je wordt ouder en hoeft alleen het hoognodige te doen.”

Blij van bessen

Vervang in de herfst de inhoud van je potten en bakken en kies voor planten met veel bessen. Daarmee trek je ontzettend veel dieren, met name vogels naar je tuin. Leuke vullers voor de bakken zijn: Helleborus-soorten, wintergroene varens en Gaultheria procumbens.

Weven met planten

Weefplanten zorgen voor verbinding in je borders. De bloei van *Salvia uliginosa* (zie foto) valt in augustus en september op een moment dat er weinig blauwe bloeiers zijn. Beemdtkroon (*Knautia macedonica*) is een weefplant waar bijen gek op zijn en bloeit met donkerroze tot bordeauxrode bloemen in juli en september. *Lepechinia hastata* heeft buisvormige, purperroze bloemen en bloeit van juli tot begin november.

Topcombinatie

Mooi in dit seizoen: *Geranium wlassovianum* (zie foto), de bloemen zijn donkerviolet en purper geaderd, in de herfst krijg je als bonus felrood verkleurend blad. Gecombineerd met *Selinum wallichianum*, ook wel de koningin van de schermbloemen, waarvan het doorzichtige, fijn ingesneden blad lijkt op fijn, Brussels kant. En plant daarbij *Stipa*, oftewel vedergras. Deze drie vormen in de herfst een topcombinatie!

Herfstklusjes

De herfst is een prima tijd om bomen te planten en vaste planten te scheuren. Eenmaal terug geplant, zullen ze snel wortelschieten, omdat de grond nog warm is van de zomer. Tegelijkertijd is de grond ook goed vochtig door de herfstregens. Na eenmaal aangieten kun je de plant met rust laten tot het voorjaar.

Bollen planten

Wil je toch wat doen in de tuin? Het najaar is het moment om stinzenbollen te planten. Willem: "Afgelopen najaar hebben we met ons team 20.000 stinzenbollen geplant die gaan verwilderen. Deze bolletjes, zoals de wilde hyacint, daslook (zie foto) boerenkrokus, vogelmelk en het sneeuwkllokje zullen in het voorjaar, als er verder nog weinig leven in de tuin is, als eerste bloeien en een nieuw tuinseizoen aankondigen."